

Iveta Danieliūtė
Verslo žurnalistė

Prenumeratoriams

Regionų gyventojai už vandenį moka daugiau ir dėl šio mokesčio: mažieji tiekėjai niršta

Mažesnių miestų vandens tiekėjai niršta – dėl įvesto garantinio mokesčio jiems tenka didinti kainas vartotojams, kai daugumos didžiųjų miestų gyventojai nuo to apsaugoti, mat jų vandens tiekėjams tokio mokesčio nėra. Surenkami pinigai guli sąskaitose ir nuvertėja, kai galėtų būti investuojami į įrangų atnaujinimą. Valstybės institucijos tvirtina – tokios įmokos būtinos, kad bankrutavus bent vienam tiekėjui vandens tiekimas gyventojams nenutrūktų, nors pripažįsta, jog iki šiol nė vienai įmonei taip nėra nutikę.

Geriamo vandens čiaupas / Juliaus Kalinsko / 15min nuotr.

Priėmus Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo pataisas mažesnės vandens tiekimo įmonės nuo praėjusių metų antrojo ketvirčio buvo įpareigotos mokėti garantinio vandens tiekimo mokestį.

Valstybinė energetikos reguliavimo taryba (VERT) paskyrė 10 garantinių vandens tiekėjų – po vieną kiekvienam Lietuvos regionui. Jais tapo didžiausios šių regionų vandens tiekimo įmonės.

Geriamojo vandens tiekėjų pasiskirstymas

Viešojo geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo regionas	Viešasis geriamojo vandens tiekėjas ir nuotekų tvarkytojas
Alytaus regionas	**UAB „Dzūkijos vandenys“**
	UAB „Varėnos vandenys“
	UAB „Druskininkų vandenys“
	UAB „Lazdijų vanduo“
	SĮ „Simno komunalininkas“
Kauno regionas	**UAB „Kauno vandenys“**
	UAB „Kėdainių vandenys“
	UAB „Giraitės vandenys“
	UAB „Prienų vandenys“
	UAB „Jonavos vandenys“
	UAB „Kaišiadorių vandenys“
	UAB „Raseinių vandenys“
	UAB „Birštono vandentiekis“
Klaipėdos regionas	**AB „Klaipėdos vanduo“**
	UAB „Šilutės vandenys“
	UAB „Palangos vandenys“
	UAB „Kretingos vandenys“
	UAB „Skuodo vandenys“
	UAB „Neringos vanduo“
Marijampolės regionas	**UAB „Sūduvos vandenys“**
	UAB „Vilkaviškio vandenys“
	UAB „Kazlų Rūdos šilumos tinklai“
	UAB „Šakių vandenys“
	UAB „Kalvarijos komunalininkas“
Panevėžio regionas	**UAB „Aukštaitijos vandenys“**
	UAB „Pasvalio vandenys“
	UAB „Rokiškio vandenys“
	UAB „Kupiškio vandenys“
	UAB „Biržų vandenys“
	VšĮ „Velžio komunalinis ūkis“
Šiaulių regionas	**UAB „Šiaulių vandenys“**
	UAB „Kuršėnų vandenys“
	UAB „Radviliškio vanduo“
	UAB „Joniškio vandenys“
	UAB „Akmenės vandenys“
	UAB „Pakruojo vandentiekis“
	UAB „Kelmės vanduo“
Tauragės regionas	**UAB „Tauragės vandenys“**
	UAB „Jurbarko vandenys“
	UAB „Šilalės vandenys“
	UAB „Pagėgių komunalinis ūkis“
Telšių regionas	**UAB „Mažeikių vandenys“**
	UAB „Telšių vandenys“
	UAB „Plungės vandenys“
	UAB „Rietavo komunalinis ūkis“
Utenos regionas	**UAB „Utenos vandenys“**
	UAB „Zarasų būstas“ (prijungusi UAB „Zarasų vandenys“)
	UAB „Ignalinos butų ūkis“
	UAB „Anykščių vandenys“
	UAB „Molėtų vanduo“
	UAB „Visagino energija“
	UAB „Didžiasalio komunalinės paslaugos“
Vilniaus regionas	**UAB „Vilniaus vandenys“**
	UAB „Ukmergės vandenys“
	UAB „Trakų vandenys“
	UAB „Elektrėnų komunalinis ūkis“
	UAB „Širvintų vandenys“
	UAB „Pabradės komunalinis ūkis“
	UAB „Nemenčinės komunalininkas“
	UAB „Nemėžio komunalininkas“
	UAB „Eišiškių komunalinis ūkis“
	UAB „Tvarkyba“

Mažesnės įmonės privalo į šių garantinių tiekėjų atidarytas sąskaitas pervesti 2 proc. nuo praėjusių metų savo pajamų. Mokėjimai atliekami kas ketvirtį.

VERT duomenimis, iki šiol visos mažesnės bendrovės garantiniams tiekėjams už 2023 m. antrąjį, trečiąjį ir ketvirtąjį ketvirčius pervedė iš viso 814 tūkst. eurų.

Kiekvienas didysis garantinis vandens tiekėjas jo sąskaitoje sukauptas lėšas galėtų panaudoti tada, kai taptų nemokus ar bankrutuotų mažesnis tiekėjas, siekiant klientams užtikrinti nenutrūkstamą paslaugų teikimą.

„Socialiai neteisingas“

Tačiau mažesni tiekėjai piktinasi, anot jų, toks mokestis yra „socialiai neteisingas“.

„Pernai mes, mažesnieji Alytaus regiono vandens tiekėjai, į „Dzūkijos vandenų“ sąskaitą pervedėme lėšas už tris ketvirčius. Netrukus turėsime mokėti įmokas už pirmąjį šių metų ketvirtį. Tačiau tų garantinio vandens tiekimo įmokų nemoka „Dzūkijos vandenys“. Taip yra ir likusiuose 9 Lietuvos regionuose.

Kokia iš to nauda? Garantiniais vandens tiekėjais paskirtos bendrovės papildomo mokesčio išvengia, o mums, mažesniesiems, užkrauti tie 2 proc. duoklės turi būti įskaičiuoti į sąnaudas ir padidina tiekiamo vandens kainą mūsų vartotojams.

Kadangi regionų vartotojai moka papildomą mokestį, o didmiesčių gyventojai nuo jo yra atleisti, vandens kaina regionų gyventojams tampa dar didesnė“, – sakė bendrovės „Varėnos vandenys“ direktorius Eimantas Kirkliauskas.

Apie šį mokestį, kaip apie mokestį vartotojams, *15min* kalbėjo ir „Kaišiadorių vandenų“ direktorius Rolandas Zazerskis: „Turime socialinę neteisybę – mažesnių vietovių gyventojai, turintys mažesnes pajamas, privalo mokėti mokestį, kuris neaišku, kam yra skirtas, ir nežinome, kaip ateityje bus panaudotas.“

Aplinkos ministerijos duomenimis, skaičiuota, kad kaina regionuose dėl šių įmokų turėtų padidėti 2–7 centais už kubinį metrą.

Tačiau „Ukmergės vandenų“ direktorius Rimas Arlinskas nurodė didesnes sumas: „Tą 2 proc. įmoką nuo vandens tiekėjo pajamų susimoka mažesnių savivaldybių gyventojai, nes šis mokestis įtraukiamas į jiems tiekiamo vandens kainą. Dėl šito mokesčio ji pakyla nuo 6 iki 10 centų už vieną suvartoto vandens kubą. Tai liečia maždaug 50 savivaldybių gyventojus ir tik 10 didmiesčių gyventojai yra atleisti nuo šio mokesčio.“

Centai / Shutterstock nuotr.

Nors, VERT skaičiavimais, regionuose kainos dėl mokesčio padidėjo 2–4 centais už kubinį metrą.

Pinigai nuvertėja

„Varėnos vandenų“ vadovas atkreipė dėmesį, kad mažesnių tiekėjų įmokos yra kaupiamos sąskaitose ir nenaudojamos, tad per laiką jos tiesiog nuvertės.

„Blogybė yra ta, kad šių lėšų net garantiniai tiekėjai negalės panaudoti tol, kol jų regione nebankrutuos koks nors negarantinis vandens tiekėjas. Tai reiškia, kad pinigai sąskaitoje bus tik kaupiami ir galbūt niekada nepanaudoti. Nematau čia jokios prasmės, nes sąskaitose sukaupti pinigai bėgant laikui paprasčiausiai nuvertės dėl infliacijos“, – teigė E.Kirkliauskas.

Kovo pabaigoje į tai buvo atkreiptas dėmesys ir Seime. Parlamentarams svarstant įstatymo pataisas „valstietis“ Jonas Varžgalys pabrėžė, jog tos lėšos yra tiesiog įšaldomos ir niekur nepanaudojamos, taip jos nuvertėja.

Demokratų frakcijos atstovas Algirdas Stončaitis taip pat nesuprato, kur lėšos panaudojamos: „Jos gulės bankuose ir kokia jų paskirtis?“

Algirdas Stončaitis / Žygimanto Gedvilos / BNS nuotr.

Lietuvos vandens tiekėjų asociacijos (LVTA) prezidentas Bronius Miežutavičius atkreipė dėmesį ir į tai, kad pinigai ne tik nuvertės, bet sumas mažins ir sąskaitų administravimo išlaidos.

„Ir keista, kad įstatymų nėra apibrėžta, kokį laikotarpį sąskaitose bus laikomos tos lėšos. Kas iš jų liks po dešimties metų?“ – kėlė klausimą jis.

Įstatyme rašoma, kad garantinis tiekėjas administruos lėšas savo nuožiūra, įsivertinęs, kad, prireikus garantinio tiekimo paslaugos, papildomų pinigų nebus skirta.

„Bankrutavus viešajam vandens tiekėjui didžiausia atsakomybė ir našta teks garantiniam vandens tiekėjui, kuris nuo pirmos dienos privalės užtikrinti nepertraukiamų geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų teikimą.

Tad, jei nebus sukaupta pakankamai lėšų, jis negalės investuoti į infrastruktūrą ar įrenginius, ją rekonstruoti ar atnaujinti ir užtikrinti paslaugų kokybės reikalavimus atitinkančias paslaugas“, – *15min* teigė Judita Vaišnorienė, Aplinkos ministerijos Taršos prevencijos politikos grupės patarėja.

Aplinkos ministerija / Vidmanto Balkūno / 15min nuotr.

Jei ne šis mokestis, investuotų

Visgi, „Kaišiadorių vandenų“ direktoriaus teigimu, šias garantiniam tiekėjui pervedamas lėšas įmonė galėtų panaudoti naudingiau.

„Mums šis mokestis didelė našta. Tuos pinigus galėtume skirti tinklų plėtrai, ūkio palaikymui ir atnaujinimui, o dabar esame apriboti įstatymų. Dėl įvesto mokesčio turėjome atsisakyti dalies ūkio atnaujinimo darbų: automobilių atnaujinimo, valdymo sistemų (SCADA) įrengimo“, – teigė R.Zazerskis, nurodęs, kad už 2023 m. tris ketvirčius „Kauno vandenims“ sumokėjo apie 28,3 tūkst. eurų.

Pasak jo, anksčiau įmonėje buvo taikoma tokia praktika – jei vienais metais buvo „investuota į ūkį“, bus „atsiimta“ per ateinančius kelerius metus. Bet dabar net neturima užtektinai lėšų kam nors įsigyti ar atnaujinti, tad įmonė nieko negali daryti.

„Aš nesistebiu, kad vandentvarkos ūkio būklė yra prasta ir reikalaujanti didelių investicijų. Visas ūkis per pastaruosius metus yra smarkiai nusidėvėjęs“, – *15min* teigė jis.

Dar nėra bankrutavusių

„Varėnos vandenų“ vadovas atkreipė dėmesį, kad, nepaisant to, jog atskirai kiekvienam tiekėjui tie 2 proc. nuo pajamų yra skaudūs, žvelgiant bendrai į surenkamas visų sumas akivaizdu, kad jos yra mažos ir bankrutavus bent vienam tiekėjui situacijos neišgelbėtų.

Be to, mažesni vandens tiekėjai pabrėžia ir tai, kad iki šiol nėra bankrutavusi nė viena vandens tiekimo bendrovė.

„Kaip ir prieš dešimtmetį, taip ir dabar esame gąsdinami ir gąsdinamės vandentvarkos bendrovių bankrotais, nors ir pačiais blogiausiais laikais nebankrutavo nė viena įmonė“, – teigė B.Miežutavičius.

Bronius Miežutavičius / Asmeninio archyvo nuotr.

Aplinkos ministerija patvirtino, kad iki šiol nėra bankrutavusi nė viena vandens tiekimo įmonė. Neneigė, kad ir sukauptų lėšų neužtektų, jei šią akimirką bankrutuotų bent vienas smulkus žaidėjas.

„Įmokų kaupimas tik prasidėjo, todėl kol kas pavyktų padengti tik dalį lėšų“, – *15min* paminėjo J.Vaišnorienė.

Visgi, anot jos, valstybės pareiga yra nustatant teisinį reglamentą sudėti saugiklius, kurie apsaugotų vartotoją nuo galimų neigiamų pasekmių.

„Anksčiau buvo kitoks garantinio mechanizmo reglamentavimas, kai panaikinus licenciją garantinį geriamojo vandens tiekimą ir nuotekų tvarkymą turėjo užtikrinti savivaldybės administracijos direktoriai, kurie neturėjo nei reikiamos kompetencijos, nei galimybių ir pajėgumų teikti geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugas. Atsižvelgiant į tai, rengiant Įstatymą buvo pasiūlytas dabartinis garantinio mechanizmo modelis“, – aiškino J.Vaišnorienė.

Už vieno klaidas turėtų sumokėti visi

B.Miežutavičius atkreipė dėmesį ir į tai, kad, jeigu regione bankrutuotų viena įmonė, garantinis vandens tiekėjas panaudotų viso regiono mažesnių tiekėjų pervestas lėšas.

„Tokiu būdu bankrutavus vienai prasčiau dirbusiai bendrovei už jos klaidas tektų susimokėti likusioms gerai dirbusioms bendrovėms. O garantiniu tiekėju paskirta bendrovė nepatirtų jokios nuoskaudos, nes ji į garantinio vandens tiekimo sąskaitą nebūtų investavusi nė cento. Tai yra neteisinga“, – teigė B.Miežutavičius.

Tokią nuomonę Seime buvo išreiškusi ir liberalė Edita Rudelienė. Anot jos, tvarka yra neteisinga gyventojų atžvilgiu, nes, pirmiausia, lėšos yra įskaičiuojamos į vandens kainą, o antra, jos gali būti panaudotos visai ne to krašto gyventojų labui, rašė BNS.

Temos: 5

Aplinkos ministerija

Mokesčiai

Vanduo

Valstybinė energetikos reguliavimo taryba (VERT)

„15min prenumerata“

Edita Rudelienė / Pauliaus Peleckio / BNS nuotr.

Pavyzdžiui, „Vilniaus vandenys“ yra paskirtas garantiniu tiekėju ir jam įmokas moka „Ukmergės vandenys“, „Trakų vandenys“ ir „Elektrėnų komunalinis ūkis“. Tad, jeigu bėdų nutiktų Elektrėnų tiekėjui, visų šių trijų įmonių sukauptos lėšos būtų panaudojamos šiam tiekėjui.

Todėl ji norėtų įstatymą keisti ir numatyti, jog įmonės garantines įmokamas mokėtų ne paskirtiems didiesiems tiekėjams, o kauptų pačios.

„Teisinga būtų kaupti tose įmonėse šitas lėšas ir jas naudoti, jeigu, pavyzdžiui, netenka licencijos tik tos įmonės aptarnaujamoje teritorijoje, nes gali būti tokia situacija, kad, jeigu Vilniaus regione kelios įmonės vienu metu netektų licencijos (...), pagal dabar galiojantį įstatymą gautųsi taip, kad garantinis vandens tiekėjas gali panaudoti lėšas visai ne ten, kur sumokėjo gyventojai“, – pristatydama pataisas teigė Seimo narė.

Visgi VERT pabrėžė įstatyme nurodytą mintį, jog panašus principas taikomas energetikos sektoriuje, „kai per sisteminių (papildomų) paslaugų kainas dengiamos rezervinių elektrinių sąnaudos“.

Aplinkos ministras Simonas Gentvilas anksčiau yra sakęs, kad garantinio tiekėjo būtinybė atsirado po ištikusios nemalonios situacijos elektros sektoriuje, kada „Perlas Energija“ nebegalėjo tiekti paslaugų gyventojams.

„Šis atvejis rodo, kad gyventojai, įmonės turi turėti paslaugas tuo atveju, jeigu kažkas padaro milžiniškų klaidų, todėl garantinio tiekėjo modelis yra numatytas“, – tada sakė jis.

Kovo pabaigoje Seimas po pateikimo priėmė svarstyti Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo pataisas, kuriomis siūloma leisti smulkioms vandens tiekimo įmonėms 2 proc. jų pajamų įmokas pervesti ne garantiniam tiekėjui, kaip yra dabar, o kaupti pačioms. Gegužės 16 d., gavus Vyriausybės išvadą, pataisos bus svarstomos toliau.

Aplinkos ministerija anksčiau yra sakiusi, kad nepaisant 1,5 mlrd. eurų investicijų, apie 48 proc. vandentvarkos įmonių dirba nuostolingai.

Užsisakykite autorinį Ivetos Danieliūtės naujienlaiškį

El. paštas

Užsisakyti

Naujienlaiškį gausite kaskart išpublikavus naują autoriaus straipsnį